

PRISUTNOST I DJELOVANJE CRKVE U JAVNOSTI IZAZOVI, MOGUĆNOSTI, KONTROVERZE

Uvod

Crkva je oduvijek dio javnosti, zapravo ona je i sama na mnogo načina javna veličina. Zato se odnos Crkve i javnosti ne može promatrati kao odnos dvije odvojene, gotovo suprotstavljene stvarnosti već se radi o suživotu koji – pogotovo ako ga promatramo kroz povijest – poznaje različite oblike i različite modele. Da bi se taj odnos moglo bolje razumjeti redovito treba promatrati obadvije stvarnosti, kako samu javnost tako i Crkvu. U kojoj je mjeri taj odnos određivao i utjecao način na koji Crkva samu sebe razumije i doživljava (kakvo je značenje u tom smislu ekleziologija i opredjeljenje za dijaloški stav Crkve prema svijetu u naučavanju Drugog vatikanskog sabora), kao i razna unutar-crkvena gibanja, te teološka promišljanja (npr. politička teologija ili teologija oslobođenja)? S druge pak strane područje javnosti je u svakom povijesnom razdoblju obilježeno i izloženo utjecaju ideologija, pokreta i svega onoga što tvori društvene okolnosti a sve je to – ponekad i na agresivan način – stvaralo „okvir“ za djelovanje i prisutnost Crkve. Kakve će promjene nastati u odnosu Crkve i države nakon promjena uzrokovanih padom Berlinskog zida posebno u zemljama bivšeg socijalističkog bloka? Crkva se našla (ili zatekla!) u novim situacijama, pred novim mogućnostima djelovanja ali i suočena s različitim kontroverzama.

Te nove društvene okolnosti koje doživljava Katolička Crkva unutar hrvatskog društva, ali zapravo i hrvatsko društvo, suočavaju Crkvu s brojnim izazovima i pitanjima poglavito vezanim uz načine njezina djelovanja i prisutnosti unutar (suvremene) demokratske javnosti. Rasprave o prisutnosti vjerskih obilježja (od čega se najveći prostor u medijima posvećivao prisutnosti križa na javnim mjestima)

doživljavaju se kao povod za pitanja koja idu mnogo dalje i potiču na promišljanja o karakteristikama i načinu funkcioniranja demokratske javnosti te na osobit način o „mjestu“ i ulozi koju javnost posvećuje Crkvi i vjerskim zajednicama.

Govor o ovoj problematici, prisutnosti i djelovanju Crkve u javnosti, potiče na promišljanje Crkve o vlastitom identitetu, o vjeri i njezinoj društvenoj odnosno „privatnoj“ dimenziji kao i o poslanju u današnjem vremenu. Crkva se suočava i s pitanjima o načinu prisutnosti u javnosti gdje je neizbježno pitanje o načinu kako je prezentirana (u „svjetovnim“ medijima) ili se sama predstavlja preko svojih medija. Također je pozvana promišljati koliko neki načini (dosadašnje) evangelizacije postaju mjesto dijaloga sa društvom. Kakav „okvir“ djelovanja Crkvi i vjerskim zajednicama pruža zakonodavstvo Republike Hrvatske? Hitnost i aktualnost socijalnog pastora ističu osobito crkveni dokumenti, ali Crkva prepoznaje poziv na odgovorno (su)djelovanje u izgradnji demokratske javnosti te se stoga i suočava s pitanjem o konkretnom doprinosu koji ona može pružiti demokratskom društvu. Papa Benedikt XVI u enciklici *Caritas in veritate* poziva na otvorenost i sudjelovanje u izgradnji javnosti: „Kršćanstvo i druge religije mogu dati svoj doprinos razvoju samo ako i u javnom prostoru bude mjesta za Boga, pri čemu se osobit naglasak stavlja na kulturalnu, društvenu, ekonomsku te nadasve političku dimenziju“ (br. 56).

U hrvatskom društvu, osim u pojedinim medijskim napisima, ovoj problematici nije se do sada posvećivala pozornost. Stoga i promišljanja na simpoziju Teologije u Rijeci pod naslovom „Prisutnost i djelovanje Crkve u javnosti - izazovi, mogućnosti, kontroverze“, uz doprinos koji će pružiti obrađivanjem spomenutih tema, postaje i poticaj za daljnja promišljanja o ovim izazovnim temama. U ovome broju *Riječkog teološkog časopisa* donosimo većinu od tih promišljanja.

Pored radova prezentiranih na simpoziju u ovome broju donosimo nekoliko zanimljivih i vrijednih radova iz područja ekumenske

---

teologije, zatim iz pastoralne teologije, filozofije, književnosti i problematike povezane uz djelovanje medija. I radovi iz ovih područja tiču se vrlo aktualnih tema, posebice za shvaćanje kršćanskog djelovanja (osobito ekumenskog dijaloga). Cijeli je niz ovoga broja našega časopisa zaključen prikazima i recenzijama četiriju knjiga iz područja teologije, crkvene povijesti i filozofije.

doc. dr. sc. Jerko Valković